

Taal Integraal Op Een Weekschaal

Taalonderwijs is vaak: zappen van het oefenen van de ene vaardigheid naar de andere, van het ene onderwerp naar het andere, van de ene tekst naar de andere. 'Taal Integraal Op Een Weekschaal' zet daar een andere aanpak tegenover. Een week lang staat één onderwerp en één tekst centraal.

TEKST ERNO MIJLAND

'Taal Integraal Op Een Weekschaal' is ontwikkeld door de taalspecialisten van BCO Onderwijsadvies en -ondersteuning (BCO). Voor teams die aan de slag willen met de aanpak is er een infographic (zie figuur 1) en een beknopte handleiding beschikbaar. Je kunt hier zelfstandig of als team mee aan de slag

gaan, maar het materiaal is vooral ontworpen om er onder begeleiding van de ontwikkelaars van BCO praktijk van te gaan maken. Voor hen begon het met de observatie dat het werken aan technisch en begrijpend lezen, woordenschat en wereldoriëntatie op veel scholen zo versnipperd gebeurt. De woorden in de woordenschatles hebben geen relatie met het onderwerp van de

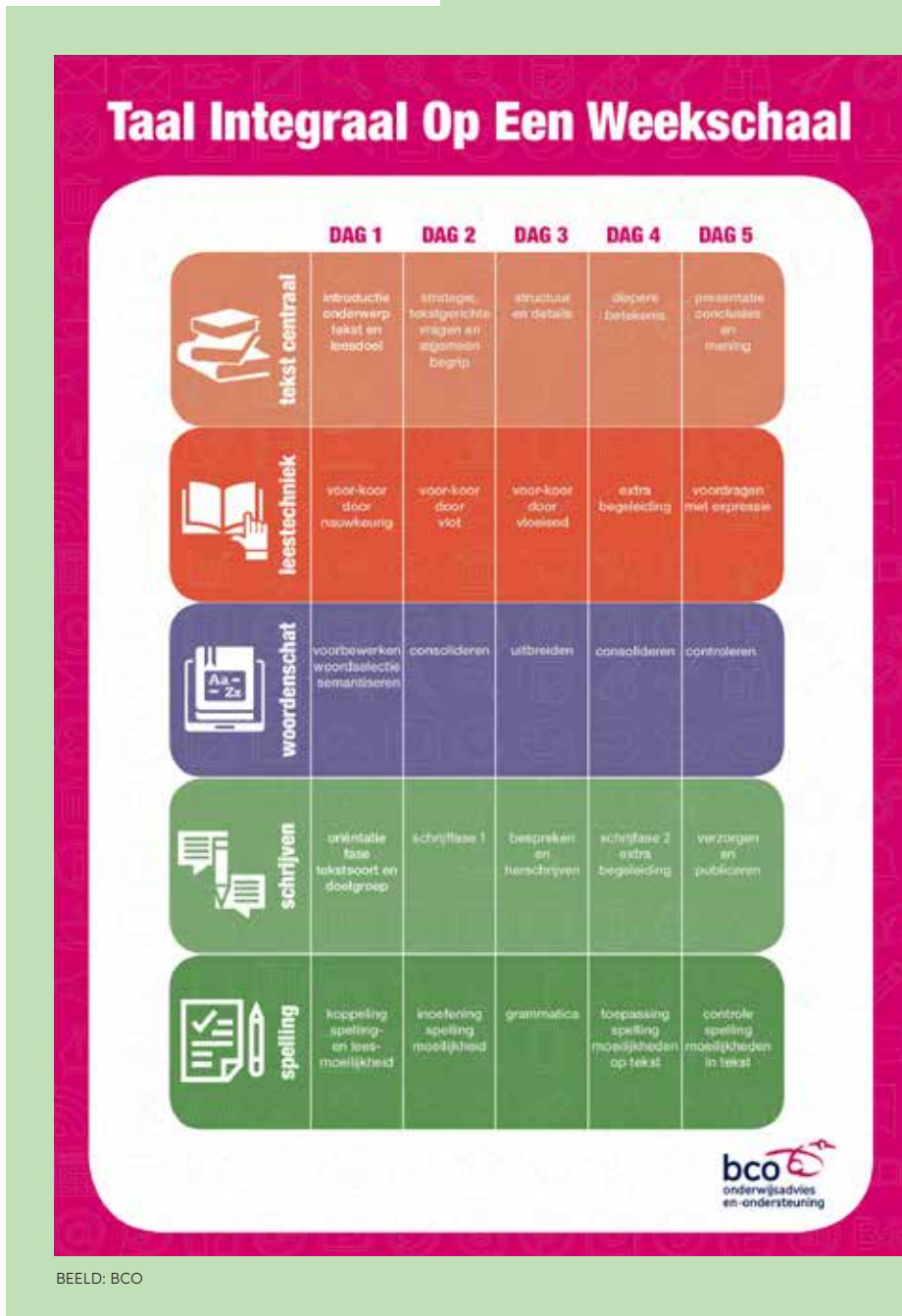
tekst die als oefenmateriaal gebruikt wordt voor het technisch lezen. Of de tekst die behandeld wordt bij begrijpend lezen gaat over een ander onderwerp dan het actuele thema bij wereldoriëntatie. 'Taal Integraal Op Een Weekschaal' zet daar een aanpak tegenover die invulling geeft aan het streven naar meer (vakken) integratie, een denkrichting die momenteel op veel scholen omarmd

wordt. We zien het onder andere terug in de vorm van thematisch werken en onderzoekend leren.

EEN TEKST CENTRAAL

Bij de aanpak 'Taal Integraal Op Een Weedschaal' staat een week lang een tekst centraal over een onderwerp uit de actualiteit of dat aansluit bij de leefwereld van de leerlingen. Je hoeft die tekst niet zelf te gaan zoeken. Hij kan gewoon uit een van de methodes voor taal, wereldoriëntatie of begrijpend lezen komen. De tekst mag volgens de makers een pittige zijn, omdat kinderen dan leren dat het moeite kost om een tekst beter te begrijpen. Op de eerste dag maken de leerlingen kennis met het onderwerp en het leesdoel. De leerkracht leest de tekst voor en laat leerlingen de betekenis van moeilijke woorden achterhalen of legt de woorden uit die belangrijk zijn voor het begrijpen van de tekst. De tekst wordt ook gebruikt voor het technisch lezen. Daarna lezen ze het verhaal zelf. Op dag twee introduceert de leerkracht vanuit het leesdoel een leesstrategie, die de leerlingen met de betreffende tekst gaan oefenen. Op dag drie en vier diepen ze de tekst verder uit door details en betekenis te onderzoeken en de structuur van de tekst uit te pluizen. In deze fase mogen leerlingen vanuit persoonlijke leesdoelen andere teksten over hetzelfde onderwerp gaan zoeken en bestuderen. Op dag vijf lezen ze het verhaal voor meer expressie. Ze mogen ook een presentatie doen over het onderwerp. Door de tekst vaker en telkens dieper te behandelen, biedt deze aanpak de mogelijkheid om denkend te produceren, een rijke context te creëren en te werken aan netwerkuitbreiding bij de woordenschat.

Figuur 1 – Infographic 'Taal Integraal Op Een Weedschaal'

CODEREN-DECODEREN

In de onlangs vernieuwde versie van 'Taal Integraal Op Een Weedschaal' hebben de ontwikkelaars de

productieve vaardigheden 'spellen' en 'schrijven' toegevoegd. Ook hier is het idee van geïntegreerd werken toegevoegd. Daar zit wat in. Lezen

gaat over decoderen van wat een schrijver wil overbrengen. In het leesonderwijs leer je de principes begrijpen die de schrijver hanteert. Als je oefent met die principes door ze zelf toe te passen, zul je ze beter leren begrijpen. Denk aan het gebruiken van een opbouw, een intro, hoofddeel en slot, of de functie van een alinea. Maar door steeds meer elementen te integreren, wordt het wel steeds moeilijker goede lessen te ontwerpen. Ook bestaat de kans dat leerlingen het overzicht kwijtraken. Het vraagt veel vaardigheid van de leerkracht om dit krachtig en effectief in te zetten. Bovendien vraagt het nakijken van de geschreven teksten meer tijd dan het controleren van vragen bij een tekst. Anderzijds is met de aanpak

ook tijd te winnen. Zo hoef je maar één keer een onderwerp of thema te introduceren.

COMPENSERENDE FACTOREN

Een andere gedachte die in 'Taal Integraal Op Een Weedschaal' is verwerkt, is dat vijf factoren samen bepalen of een leerling erin kan slagen informatie uit een tekst te halen. Die vijf factoren zijn:

- motivatie om de tekst te gaan lezen;
- een bij het leesdoel passende strategie beheersen;
- technisch nauwkeurig en vlot kunnen lezen;
- beschikken over een relevante woordenschat;
- beschikken over een bepaalde mate van kennis van de wereld.

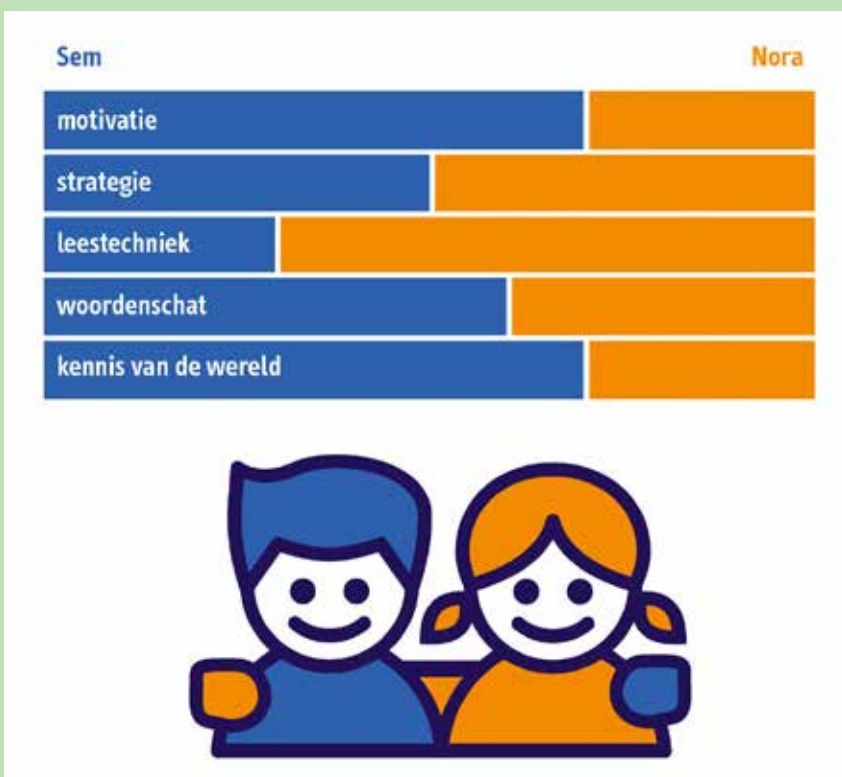
De makers geven aan dat als je voor een integrale aanpak kiest, de leerlingen hun sterktes op de ene factor kunnen gebruiken als compensatie voor eventuele zwaktes. Ofwel: als je al veel weet over het betreffende onderwerp, kun je ondanks een mindere leesteknik de tekst toch begrijpen. Of: technisch lezen gaat beter als een leerling een tekst betekenisvol of interessant vindt. 'Taal Integraal Op Een Weedschaal' voegt hier nog een werkvorm aan toe: door leerlingen te matchen op elkaar compenserende factoren (zie figuur 2), kun je ze met maatjeswerk samen laten werken in het verwerken van de tekst.

VAN FRUSTRATIE NAAR LEESPLEZIER

Bij 'Taal Integraal Op Een Weedschaal' krijgen leerlingen ruimte om met eigen vragen bij een tekst aan de slag te gaan. Dat is een wezenlijk verschil met andere aanpakken van begrijpend lezen, waar vragen van *anderen* centraal staan, waarop de antwoorden door de leerkracht gecontroleerd worden. Als technisch lezen dan niet goed gaat, zijn leerkrachten vaak geneigd leerlingen heel veel teksten aan te bieden die zijn geselecteerd op het oefenen van de techniek en niet op het onderwerp of de leesmotivatie. De ontwikkelaars van de methode vinden dat dat vooral leidt tot het aanleren van trucjes, en als dat niet goed gaat tot frustratie bij de leerling. Het advies is: werk met een tekst die goed te begrijpen is en die interessant of leuk is. Ook kun je de leerling voorbereiden op de tekst met andere bronnen, zoals een videofilmje over het onderwerp.

ACHILLESCHIEL

'Taal Integraal Op Een Weedschaal' is een aanpak die kan werken

Figuur 2 – Leerlingen matchen op elkaar compenserende factoren

In het leesonderwijs
leer je de principes
beschrijven die de
schrijver hanteert

voor leerkrachten die hun methode(s) los durven laten, die goede teksten kunnen kiezen, oefenmateriaal weten te verzamelen bij de verschillende vaardigheden en leerlingen kunnen enthousiasmeren om echt met een tekst aan de slag te gaan, er vragen over te gaan stellen en nieuwe kennis en inzichten te verwerken in een tekst. Het zijn vaardigheden waarover niet iedere leerkracht zal beschikken. Niet iedere leerkracht is een arrangeur. Het is een achilleshiel van 'Taal Integraal Op Een Week-schaal'. Teams zullen erin moeten slagen samen te werken aan een goede voorbereiding van de week. Je zult zelf effectieve, gevarieerde werkvormen moeten bedenken waarmee leerlingen zelfstandig aan het werk kunnen en die echt vorm en inhoud geven aan integraal werken.

SLIM COMBINEREN

'Taal Integraal Op Een Week-schaal' heeft als doel om door slim te combineren effectiever en efficiënter taalonderwijs te realiseren. Je koppelt spellingcategorieën aan leesmoelijkheden, woordenschat aan een thema, grammatica en taalbeschouwing aan veranderlijke spelling, het gebruik van grafische en semantische organizers, zoals mindmaps, vanuit het lezen aan het schrijven. De infographic en de

beschrijving geven daar houvast bij. Het doel van de ontwikkelaars is dat kinderen meer kennis van de wereld krijgen, waarbij de leerkracht inspireert en enthousiasmeert, zodat leerlingen zelf meer willen weten en andere teksten over het onderwerp willen lezen.

AAN DE SLAG

Leerkrachten die met 'Taal Integraal Op Een Week-schaal' aan de slag willen, kunnen gebruikmaken van de infographic en een beknopte handleiding. Beide zijn op te vragen bij Pierre Pas, één van de auteurs, via de mail: pierrepas@bco-onderwijsadvies.nl. De ontwikkelaars van 'Taal Integraal Op Een Week-schaal' begeleiden teams desgevraagd met een nadere kennismaking met de aanpak en/of bij de implementatie ervan. Een verzameling bronnen voor teksten, anders dan uit de eigen methodes, vind je hier: <https://padlet.com/pierrepas/3gtoolteksten>.

ERNO MIJLAND

(ernomijland@bco-onderwijsadvies.nl) is senior adviseur bij BCO Onderwijsadvies en -ondersteuning en netwerklid van JSW. Hij schrijft daarnaast over onderwijs in vakbladen en diverse online media

Reactie van de uitgever

Pierre Pas, senior adviseur bij BCO Onderwijsadvies en -ondersteuning: 'Leerkrachten herkennen en onderschrijven het nadelige effect van de versnippering van het taal- en leesonderwijs, maar vinden het spannend bestaande methodes los te laten. Als ze toch starten met de aanpak 'Taal Integraal Op Een Week-schaal' is het enthousiasme bij de leerlingen groot en dit haalt de leerkrachten over meer te willen.'

Op de hoogte blijven van de ontwikkelingen in het basisonderwijs?

Neem een abonnement op JSW

Ontvang 10 x JSW

JSW lezen op tablet en pc via Schooltas

Voor slechts €79,95 per jaar

Studenten ontvangen 50% korting

Krijg toegang tot het digitaal archief (>1.000 artikelen)

Meer weten?
Ga naar www.jsw.nl of
bel 088-2266692